

Bureau Waardenburg bv Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Gemeente Zaltbommel
N. Jooren
Postbus 10.002
5300 DA Zaltbommel

DATUM: 1 mei 2018
ONS KENMERK: 18-0220/18.03644/PauBo
UW KENMERK: 361620 / 361631
PROJECTLEIDER: ing. P.H.N. Boddeke
STATUS: versie 1.0.
CONTROLE: drs. ing. R. Lensink

Notitie quick scan beschermde soorten Beersteeg-West, Zaltbommel

Gemeente Zaltbommel is voornemens om aan de westkant van het centrum van Zaltbommel het plangebied Beersteeg-West te ontwikkelen. Bureau Waardenburg heeft in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) op basis van een oriënterend veldonderzoek (12 april 2018) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep op beschermde soorten beoordeeld.

Conclusie

Op basis van de beschikbare informatie kan geen uitsluitel worden gegeven over de betekenis van het plangebied voor kamsalamander, grote modderkruiper, vleermuizen en boomvalk. Om hierover uitsluitel te kunnen geven is nader onderzoek nodig. Indien het plangebied van betekenis is voor één of meerdere van deze soort(en), kan naar het oordeel van het bevoegd gezag een ontheffing van de Wnb noodzakelijk zijn.

Het plangebied vormt daarnaast leefgebied van enkele algemeen voorkomende beschermde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Grond- en graafwerkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep kunnen deze soorten treffen. Het gaat om soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een ontheffing is dus niet nodig. Ook heeft het plangebied betekenis voor diverse algemene broedvogelsoorten. Broedsels van deze soorten mogen niet verstoord worden.

Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingreep uitgesloten.

Het plangebied ligt op 930 meter van Natura 2000 gebied Rijntakken. Met name in de realisatiefase kunnen effecten niet worden uitgesloten. Wanneer de ingreep voldoende bekend is, dienen de effecten op beschermde gebied middels een Voortoets nader te worden onderzocht.

Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

Toelichting

Plangebied

Beersteeg-West ligt ten westen van het centrum van Zaltbommel en is 2,5 hectare groot. Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Gamerschedijk, aan de oostzijde door een recent aangelegde nieuwbouwwijk, aan de westzijde door een Volkstuinencomplex en aan de zuidzijde door een groenstrook. Een uitloper van het plangebied loopt door tot in de groenstrook. De exacte begrenzing van dit deel staat nog niet vast.

Beersteeg-West is onderdeel van een groene zone. Het sluit aan de westzijde via de groenstrook en volkstuinten aan op natuurgebied het Kloosterwiel en aangrenzend agrarisch gebied en via de Gamerschedijk op de uiterwaarden langs de Waal. Naar het oosten is een boomrijke groene 'verbinding' met de stadswallen van Zaltbommel.

Figuur 1 Ligging plangebied (rood omcirkeld) (bron: gemeente Zaltbommel). Geel: ponyweides en plasje, blauw: wilgenbos, braamruigtes en opslag; oranje: terrein rioolgemaal. Het noordelijkste strookje is een struweelrand, de zuidelijke uitloper een gazon.

Ponyweides en plasje (geel in figuur 1)

De noordwestkant van het plangebied omvat een drietal pony-weides. Op een van de weides staat een kleine stal, dat waarschijnlijk oorspronkelijk een bouwkeet was en in de loop van de tijd is voorzien van allerlei betimmeringen. Bij de stal staat een groepje coniferen. De ponyweides zijn deels aan het verruigen. De vegetatie bestaat uit gestreepte witbol, kropaar, akkerdistel en kruipende boterbloem, afgewisseld door kale plekken. Deze kale plekken zijn waarschijnlijk in het vorige najaar ontstaan door legering

van gras. Tussen de weides liggen vrij diepe (70-100 cm diep), ongeveer een meter brede sloten. De slootjes zijn begroeid met onder andere waterkers (*Rorippa spec.*). In de oeverzone groeien onder meer oeverzegge en hoge cyperzegge. Centraal in het terrein ligt een door hoge schietwilgen en meidoorns half beschaduwde plas. De sloten sluiten aan op het plasje. In de oeverzone van het plasje groeit een vrij ijle rietkraag en in het water is zijn diverse boomstammen en takken aanwezig. Rondom de weides is beplanting aanwezig: een struweelrand aan de dijkvoet en braamstruweel met diverse bomen (schietwilg, zwarte els, gewone es) aan de zuidrand. In de beplanting rond de plas zijn enkele zangvogelnestkastjes aanwezig. In het plasje drijft een eendenhuisje en in de ponyweide staat een torenvalkenkast.

Braamstruwelen en wilgenbos (blauw in figuur 1)

De zuidwestkant van het plangebied omvat aaneengesloten braamstruweel met elzen- en wilgenopslag (vermoedelijk ooit ook een weide). Langs de randen staan grotere bomen (met name schietwilg) en lopen beschaduwde deels diepe, deels ondiepe en droogvallende sloten. De droogvallende sloten bevatten alleen bij hoge waterstanden in de Waal (kwel) en wellicht na veel neerslag water.

Terrein rioolgemaal WSRL (oranje in figuur 1)

De oostkant van het plangebied wordt gevormd door een afzonderlijk terrein met daarop een uit baksteen opgetrokken rioolgemaal van Waterschap Rivierenland (WSRL) en een zendmast. Dit terrein heeft een randbeplanting van zwaardere essen en een kaal centrum met ruderaal begroeiing (rietgras, braam, kruiden) op een ondergrond van stenen en bladresten (er hebben bladhopen gelegen). In de grenssloot aan de oostkant is een goed ontwikkelde watervegetatie van fijne waterranonkel met watertorkruid aanwezig.

Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Het plangebied is geen onderdeel van een Natura 2000 gebied of van het Gelders NatuurNetwerk (synbiosis.alterra.nl//kaarten.gelderland.nl; figuur 2). Beersteeg-West ligt op ongeveer 930 meter afstand van de uiterwaard van Neerrijnen, die onderdeel is van Natura 2000-gebied Rijntakken. Het plangebied grenst nergens direct aan het Gelders natuurnetwerk. Het nabijgelegen Kloosterwiel en een deel van de uiterwaard direct ten noordwesten van het plangebied zijn onderdeel van het Gelders NatuurNetwerk. Andere delen van de uiterwaard en nabijgelegen delen van de Gamerschedijk zijn onderdeel van de Groene ontwikkelingszone van het Gelders NatuurNetwerk.

Hoge es met kraaiennest bij rioolwaterzuivering.

Es met spleten die door vleermuizen als verblijfplaatsen kunnen worden gebruikt.

Sloot tussen twee ponyweides

De ponyweides met in de verte de stal.

Het plasje aan de rand van de ponyweides. Aan de overzijde ligt het braamruigteterrein met elzen en schietwilgen

Braamruigteterrein met elzen en schietwilgen.

Figuur 2 Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders natuurnetwerk (donkergroen), de ontwikkelingszone van het GNN (lichtgroen), Natura 2000-gebied Rijntakken (oranje) en de groene parkzones in de gemeente (blauw omlijnd). Het nBron achtergrond: kaarten.gelderland.nl.

Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door gemeente Zaltbommel. De gemeente onderzoekt momenteel de mogelijke inrichting van het gebied. De uiteindelijke invulling van het terrein staat nog niet vast. Er zijn diverse initiatieven bestaande uit een hospice, woningen met atelier en een pluktuin. Naast de initiatieven van bewoners heeft de gemeente zelf nog de wens voor de aanleg van overloopparkerplaatsen in dit gebied. In de zuidelijke uitloper wil de gemeente waterberging realiseren.

In het kader van de beoordeling van deze initiatieven moet rekening gehouden worden met kappen van bomen, dempen van sloten, slopen van aanwezige bouwwerken en verdwijnen van grasland. Het plasje in het midden van het terrein blijft behouden, maar kan wel worden uitgebaggerd.

Wettelijk kader

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere beschermde soorten geldt geen vrijstelling en kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en eigen inschatting op basis van deskundigheid (*expert judgement*). Effecten zijn bepaald en beoordeeld op van de functie van het plangebied van beschermde soorten en de voorgenomen ingreep.

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 11 april 2018. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied (ten zuiden van de Waal) en de gehele Bommelerwaard, kijkend naar gegevens tot 10 jaar oud. Daarnaast is, gebruik gemaakt van de kennis van Dirk Muller van de Natuurwacht Bommelerwaard en het verouderde natuuronderzoek aan Beersteeg-West uit 2007 (Van der Molen). Ook is er kort gesproken met de eigenaar van de ponyweides.

Beersteeg-West is op 12 april 2018 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Bij het bezoek zijn de aanwezige wateren steekproefgewijs bemonsterd met een schepnet. Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Deze informatie is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden

Planten

Het terrein bestaat uit voedselrijke klei begroeid met een ruige vegetatie. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde plantensoorten. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. De uit de Bommelerwaard bekende schubzegge en zandwolfsmelk vinden geen geschikt habitat in het plangebied.

Ongewervelden

Uit de Waal zijn waarnemingen bekend van de rivierrombout. Het plangebied heeft voor deze riviergebonden libellesoort geen relevante betekenis.

Vissen

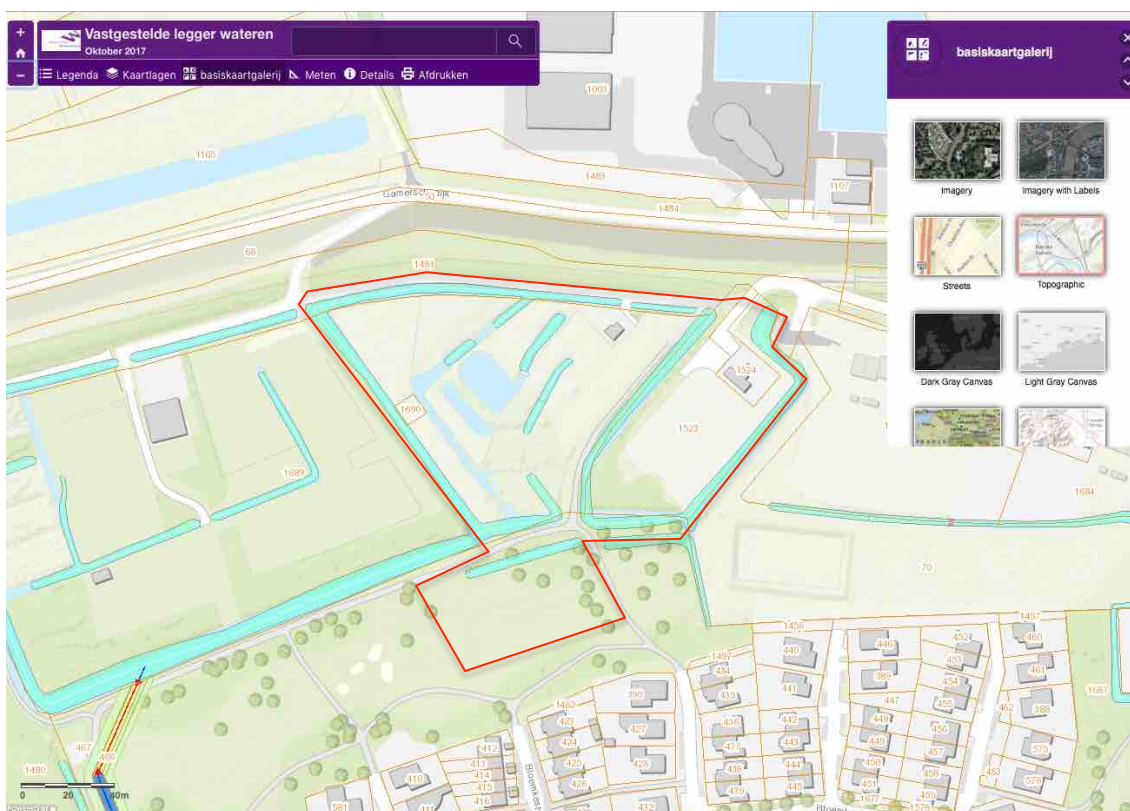
Uit de binnenwateren van de Bommelerwaard zijn populaties van grote modderkruiper bekend (de Boezem van Brakel, de Lieskampen). Uit de directe omgeving van Zaltbommel is de soort niet bekend, maar het valt niet te zeggen of dit ooit goed onderzocht is. In 2007 is de soort bij schepnetbemonstering niet aangetroffen (Van der Molen, 2007), maar destijds is niet gericht op de soort gevestigd en het aantonen van grote modderkruiper met behulp van een schepnet is niet gemakkelijk, zeker niet in slecht toegankelijke wateren als in het plangebied.

De plantenrijke, geïsoleerde slootjes in het plangebied in combinatie met het plasje in het centrum van het plangebied vormen in potentie een geschikt, zij het nogal geïsoleerd liggend leefgebied voor de soort.

Voor de uit de Waal bekende houting vormen de slootjes in het plangebied een ongeschikt (en onbereikbaar) habitat.

Algemene (onbeschermde) vissoorten

Tijdens het veldbezoek is in een van de slootjes een driedoornige stekelbaars aangetroffen. In 2007 zijn tiendoornige stekelbaars, ruisvoorn en zeelt aangetroffen. Volgens de eigenaar van de percelen is het plasje ooit gegraven om dienst te doen als karparkweekvijver. Sinds het hoge water van 1995 zijn karpers niet meer waargenomen.

Figuur 3 Ligging watergangen die onder de schouw vallen (groenblauw) en die niet onder de schouw vallen in en om het plangebied (rood). Bron: legger WSRL.

Strikt beschermde amfibieën

Uit de directe omgeving van het plangebied zijn recente (2016) waarnemingen bekend van kamsalamander (NDFF). Het plasje en de aansluitende sloten in het plangebied vormen geschikt voortplantingswater voor deze soort, de ruige bosschages en graslanden geschikt landhabitat. In 2007 is de kamsalamander bij schepnetbemonsteringen en veldinspecties niet aangetroffen. Gezien de nabije waarnemingen van kamsalamander is er een redelijke kans dat de soort inmiddels Beersteeg-West heeft gekoloniseerd.

Ook voor de heikikker, poelkikker en rugstreeppad vormt Beersteeg-West mogelijk een geschikt terrein. In 2007 zijn deze soorten tijdens de diverse veldbezoeken niet aangetroffen. Omdat er sindsdien ook geen nieuwe waarnemingen van deze soorten uit de directe (2 km) omgeving bekend zijn, kan aanwezigheid van deze soorten worden uitgesloten.

Algemene amfibiesoorten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plasje en aangrenzende sloten enkele kleine watersalamanders en een bastaardkikker waargenomen. Vlakbij het plangebied is een doodgereden gewone pad aangetroffen. In 2007 is naast deze soorten ook bruine kikker aangetroffen.

Reptielen

Het plangebied vormt in potentie geschikt leefgebied voor de ringslang, maar de soort is niet bekend uit de Bommelerwaard (NDFF). De aanwezigheid van de soort kan worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de omgeving (Waal) zijn waarnemingen bekend van bever, maar niet uit het plangebied zelf (NDFF, mond. med. Dirk Muller). Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen van de bever aangetroffen. Het plangebied vormt in potentie wel geschikt leefgebied (foerageren) voor de bever, maar geconcludeerd kan worden dat het momenteel niet in gebruik is.

Algemene grondgebonden zoogdiersoorten. Het plangebied vormt dankzij zijn afwisseling in beplanting en zijn kleinschaligheid voor veel grondgebonden soorten een geschikt (onderdeel van het) leefgebied. Ook de aansluiting van het plangebied op groene zones in de omgeving draagt sterk bij aan de geschiktheid voor grondgebonden zoogdiersoorten. Er zijn diverse muizensoorten, kleine marterachtigen, egel, vos en ree te verwachten.

Vleermuizen

In 2007 zijn tijdens twee veldbezoeken 'veelvuldig' foeragerende exemplaren van gewone dwergvleermuis, 'enkele' exemplaren van laatvlieger en 1 exemplaar van gewone grootoorvleermuis waargenomen. Er zijn destijds geen verblijfplaatsen aangetroffen.

Van de uit de Bommelerwaard bekende vleermuissoorten kan naast bovengenoemde soorten ook ruige dwergvleermuis en watervleermuis foeragerend worden verwacht in het terrein. Tijdens een terreinbezoek met batdetector begin april 2018 trof de heer Dirk Muller diverse foeragerende gewone dwergvleermuizen in het plangebied. De kleinschalige, beschut gelegen graslandjes vormen een uiterst geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied kan daarnaast onderdeel uitmaken van een vliegroute voor vleermuizen langs de groenzones.

Tijdens het veldbezoek zijn diverse potentieel geschikte boomholtes waargenomen in het terrein. Met name de essenbeplanting rond de rioolwaterzuivering bevat veel holtes. Deze zijn geschikt als verblijfplaats voor met name gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Het is niet uit te sluiten dat de ruimte onder de dakbedekking en beplating van de kleine stal met name in de zomer en het najaar gebruikt wordt als paarverblijfplaats door

gewone dwergvleermuis. In de muren van het rioolgemaal zijn stootvoegen aanwezig die mogelijk naar een spouw gaan. Deze kan gebruikt worden als verblijfplaats door vleermuizen.

Vogels met een jaarrond beschermde nestplaats

Uit het plangebied zijn waarnemingen bekend van buizerd en sperwer (mond. med. Dirk Muller). Van sperwer is een broedplaats bekend uit het natuurgebied ten westen van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen sperwernesten gevonden.

Wel zijn hoger in beplanting nesten aangetroffen van vermoedelijk zwarte kraai, houtduif en ekster. Met name het nest in een hoge es (ca. 16 meter hoog) bij de ingang van de rioolwaterzuivering zou later in het jaar gebruikt kunnen worden door boomvalk. De kans daar op is klein, maar niet uit te sluiten.

Boomvalk is niet bekend uit het plangebied, maar de aanwezigheid van de soort kan niet worden uitgesloten. Buizerdhorsten zijn niet aangetroffen.

De torenvalkenkast is nooit bezet geweest.

Van de steenuil zijn waarnemingen bekend verder naar het westen ter hoogte van het Kloosterwiel. Het plangebied heeft enige potentie als leefgebied voor steenuil, maar de dieren zijn er nooit waargenomen. Het plangebied maakt wél onderdeel uit van het territorium van bosuilen die op de stadwallen broeden (mond. med. Dirk Muller).

Overige vogelsoorten

Behalve voor algemene zangvogelsoorten van parkachtige structuren, biedt het plangebied ook habitat voor soorten als koekoek, spotvogel, tuinfluiter en voor struweelvogels als bosrietzanger, grasmus, nachtegaal (waarnemingen uit gebied bekend uit NDFF) en braamsluiper. Er zijn diverse spechtenholtes aangetroffen in bomen. Uit het gebied zijn waarnemingen bekend van grote bonte specht en groene specht. In de spechtenholtes en natuurlijke holtes zijn naast mezen wellicht ook kauwtje en holenduif te verwachten. In en langs de wateren kunnen wilde eend, krakeend (beide waargenomen tijdens veldbezoek) tot broeden komen.

Effecten van de ingreep op beschermde soorten en gebieden

Als gevolg van de ingrepen kunnen leefgebieden en verblijfplaatsen van de mogelijk voorkomende strikt beschermde soorten verloren gaan, waardoor overtreding van verbodsbepalingen plaatsvindt.

Omdat het plangebied geen onderdeel is van het Gelders NatuurNetwerk, hoeven de effecten van de ingreep daarop niet te worden getoetst.

In de realisatiefase is er een klein kans dat uitstoot van stikstof door werkzaamheden effect heeft op de een klein deel van het nabij gelegen Natura 2000 gebied Rijntakken.

Nader onderzoek

- Om de effecten van de ingreep te kunnen inschatten is nader onderzoek nodig naar het voorkomen van grote modderkruiper, kamsalamander, vleermuizen en boomvalk.
- Het onderzoek naar het voorkomen van grote modderkruiper en kamsalamander kan worden uitgevoerd door een E-DNA-analyse van de geschikte watergangen.
- Het onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen dient zich te richten op het vaststellen van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven van vleermuizen volgens het vleermuisprotocol 2017. Dit onderzoek bestaat in totaal uit vijf rondes in de periode mei t/m september:
  - 1x in ochtend en 2x 's avonds (i.v.m. laatvlieger) in periode half mei- half juli.
  - 2x 's avonds in najaar (half augustus – september) zwermen winterverblijf en paarverblijfplaatsen.
- Het onderzoek naar aanwezigheid van boomvalk omvat twee bezoeken in het broedseizoen van de soort, waarbij activiteit rond de aanwezige geschikte nesten wordt bekeken.
- Er dient een voorttoets op met name gevolgen van stikstofuitstoot te worden uitgevoerd naar de effecten van de ingreep op Natura 2000 gebied Rijntakken, zodra de invulling van het project voldoende duidelijk is.

Literatuur

Van der Molen, 2007. Nader onderzoek flora en fauna Woningbouw Beersteeg te Zaltbommel. Van der Molen Groenconsult, Lobith.

<http://www.roofvogels-hw.nl/soortensp.html>

www.kaarten.gelderland.nl

www.synbiosis.alterra.nl

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met Paul Boddeke

Akkoord voor uitgave:

Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv
ir E.J.F. de Boer

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Zaltbommel

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.